

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput VI. Regulæ ad discernendum quandonam effectus indirectè
voluntarius censeatur in causa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

ad ista me lusu tentari. Toties pecco, quoties ludam, omniumque tentationum, que in lusu contingent, reau gravior. Similiter siquam conversationem noverim tentationem mihi parere, & lapsum, ingrediar tamen voluntarie conversationem illam, omnium tentationum, quibus in ea impetendus sum, reus indubitate teneor.

52 6°. In quocumque peccato mortali, cuius quis occasione proxima se exponit, vel in ea permanet, sive ea fuerit occasio per se, sive per accidens. Censetur namque toties peccatum illud indirecte velle, quoties eam frequentat; voluntarie item permanere in peccato; in proxima cuius occasione voluntarie permanet. Unde quia consuetudo jurandi, blasphemandi, &c. occasio est proxima relabendi, non laborantibus efficaciter ad istius consuetudinis extirpationem; relapsus in similia ipsis indirecte voluntarii censentur; quamdiu efficaciter non laborant, &c.

53 Et ista quidem sunt exempla voluntarii indirecti in causa positiva. Sequentia vero exempla voluntarii sunt indirecti in causa negativa, sicut & illud quod primo loco positum est n. 49. Itaque septimum exemplum est in morte infirmi, vel corpore laesi, quae indirecte voluntaria censetur Medico vel Chyrurgo, morbum vel vulnus sibi commissum curare negligenti, quemadmodum & ipsimet infirmo, necessarii Medici praecipionibus parere detrectanti.

54 Octavum est in damnis temporalibus clientium obvenientibus ex ignorantia, vel negligentia Advocati. Et idem est de damnis spiritualibus, poenitenti vel parochiano obvenientibus ex ignorantia vel negligentia Confessarii vel Parochi.

55 Nonum exemplum est in relapsu, qui indirecte voluntarius est poenitenti, renuenti se subicere salutariis remediis, quae Confessarius ipsi declarat necessaria ad relapsum impediendum. Quae proinde respuere, est relapsum velle; vanaque censenda est pollicitatio non relabendi, quam facit, quamdiu remedia illa renuit. Quia licet relapsum nolit expressè, vult interpretativè, sicut infirmus de quo n. 53. interpretativè vult morrem suam, dum absolute renuit uti remediis, quae Medicus ad impediendam mortem ipsius necessaria judicat.

56 Sed non sufficit exempla proponere, oportet & regulas tradere, ex quibus discerni queat, quandonam effectus indirecte, seu interpretativè voluntarius censetur in causa, sive in actione vel omissione, ex qua consequitur. Quando verò permissivè dumtaxat. Quomodo multos effectus voluntarie permittimus, quos tamen proprie non volumus. Quomodo etiam Deus, proprie non vult iniquitates nostras, quas permittit.

57 Antequam verò tradamus regulas, observandum, effectus aliquos ex actione nostra, vel omissione, tripliciter consequi posse. Vel scilicet primò ex pura aliorum malitia, absque concursu nostro, ut dum tertius accipit scan-

dalum ex actione nostra, per quam ipsi scandalum non damus. Vel secundò ex natura talis actionis, utpote quae nata sit effectus illos proferre. Vel tertio ex hominum fragilitate vel ignorantia.

CAPUT VI.

Regula ad discernendum quandonam effectus indirecte voluntarius censetur in causa.

EX dictis cap. 4. & 5. perspicuum est, ad hoc ut effectus voluntarius sit in causa, sufficere, quod causa illa praetermitti debuisset, ne ex ea sequeretur effectus, qui praevitus fuit, vel praevideri debuit secutus. Quoties verò effectus malus ex certa causa consequi debeat, ut in ea censetur indirecte voluntarius; unica generali regula determinari non potest: quia dependet a gravitate malitiae quae est in effectu; a magnitudine rationis non praetermittendi causam; a modo quo causa influit in effectum; atque a specialibus obligationibus ipsius agentis. Et ideo ad rectum hac de re iudicium, cavendumque laxitatis excessum (quo innumera gravissimaque peccata a nonnullis Casuistis excusantur, quae in voluntario indirecto consistunt) non unam, sed multiplicem regulam exhibemus.

Regula prima: Ut rectè iudices, quando nam effectus indirecte voluntarius sit in causa, expendere debes, an & quam frequenter sequatur ex tali causa. Tum quia aliqui effectus in causa voluntarii non censentur, nisi ex ea per se sequantur, sive ut in pluribus, & non solum per accidens, sive ut in paucioribus. Exemplum est in pollutione nocturna, quae indirecte voluntaria non censetur intemperantibus in cibo & potu, nisi inde per se, sive ut in pluribus sequatur. De huiusmodi effectibus loqui videtur S. Thomas 1. 2. q. 20. a. 5. dum ait: *Si eventus sequens non est praecogitatus, nec per se sequatur ex tali actu, & ut in pluribus, sed per accidens, & ut in paucioribus, tunc eventus sequens non addit ad bonitatem vel malitiam actus.* Tum quia quo effectus malus frequentius sequitur ex certa causa, eo magis cavenda est causa ista, ad effectum illum impediendum.

Regula secunda: Quanto peior est effectus, vel specialiori titulo a tali persona impediendus (ut peccata subditorum & filiorum, a superioribus & parentibus) tanto minus frequenter eos sequi oportet ex tali causa, ut in ea censetur indirecte voluntarius. Quanto enim peior est effectus, tanto magis cavendus, tanto proinde magis ad eum cavendum, cavenda est causa ipsius.

Hinc non semper necesse est, ut effectus ex tali causa per se sequatur, sive ut in pluribus, vel certò moraliter, vel ferè semper, vel frequenter, ad hoc ut in ea voluntarius censetur; sed quandoque sufficit quod ex ea minus frequenter, vel raro consequatur, ut constar in

homicidio, & abortu fœtus animati; quorum iste sequitur ex comestione aliqua, vel portione, illud ex ebrietate. Abortus namque, præfertim fœtus animati, gravissimis de causis sollicitissime est cavendus: quia fœtui adfert mortem animæ & corporis, ipsumque in æternam præcipitat damnationem. Et ideo, etiamsi non nisi semel vel iterum sequatur ex viginti vicibus, quibus talis eibus, vel portio sumitur, à tali cibo vel portione abstinendum, ne inde sequatur. Similiter ab ebrietate abstinendum est, non solum ad cavendam malitiam per se ipsi annexam, sed & ad cavendum homicidium; etiamsi non nisi semel vel iterum inde sequatur ex viginti vicibus, quibus se quis inebriat. Sicut & abstinendum est à cæca projectione regulæ in talem locum, ad cavendum homicidium; tamen non sequatur nisi semel vel iterum ex viginti projectionibus similibus. Et hinc est quod S. Thomas 3. contra Gent. 160. Lect. 7. in cap. 1. ad Rom. & alibi sæpe, loquens de homicidio ex culpabili ebrietate, non requirit, ut ex ea frequenter, & ut in pluribus sequatur, ut in ea voluntarium & culpabile censetur.

62 *Regula tertia*: Quanto minor est causa ponendi causam, ex qua sequitur effectus valde malus, tanto minus frequenter effectus iste ex ea sequi debet, ut in ea voluntarius reputetur. Homicidium quippe voluntarium reputatur fabro lignario v. g. qui sapius ambulasset super arcto ligno, extra superiorem fenestram altissimæ turris, ad multos pedes prominente, si tandem absque justa causa, ad solam ostentationem audaciæ suæ, super eo periculose ambulans, in terram præcipitatus, occideretur.

63 *Regula quarta*: Necessaria est justa causa ponendi, seu non prætermittendi causam, ut in ea voluntarius non censetur effectus malus inde consequens. Cum enim unusquisque teneatur impedire, ne ex sua actione malus sequatur effectus, si non impedit, cum possit & debeat, effectus ipsi imputatur, nec excusari potest, nisi justam habeat causam, ob quam non teneatur impedire.

64 *Regula quinta*: Non sufficit quæcumque justa causa ponendi causam, respectu cuiuscumque effectus, ut iste voluntarius non reputetur in causa; sed ad hoc requiritur causa quæ justa sit, comparative ad effectum malum, qui ex causa posita consequitur. Tamen enim ponendi causa sit aliàs justa, si talis non sit comparative ad talem effectum malum, attentâ certitudine vel verisimilitudine futuritionis ipsius, ponens in talibus circumstantiis causam, in ea censetur interpretative velle effectum: quia comparative ad talem effectum, ponit causam illius absque ratione justa. Ut enim ratio ponendi justa sit, non sufficit quod talis sit comparative ad effectum minus malum; sed talis esse debet comparative ad effectum magis malum, qui secutus timetur: cum tanto gravior esse debeat ratio ponendi causam, quanto effectus, qui ex ea timetur secutus,

est peior, certiorque aut verisimilior futuritio ipsius. Cæteris namque partibus, gravior exigitur causa, ad ponendam causam homicidii, vel abortus, quam solius nocturnæ pollutionis.

Regula sexta: Expendendus quoque est modus, quo causa in effectum influat: si enim per se & propinque nata sit illum causare, ratio tanto gravior exigitur ad eam ponendam, quanto propinquius eum nata est causare, & longè gravior, quàm si solum per accidens illum causaret.

Regula septima: Ut nimiam laxitatem non inducat, famosum effatum desumptum ex S. Thoma supra n. 36. *Quando causa duos habet effectus, unum bonum & alterum malum, poni potest ex intentione solius effectus boni, solum permissivè se habendo ad effectum malum, intelligendum est cum grano salis, id est, cum multiplici limitatione. 1.º. Quia manifestum est, quod si causa illa directè & immediatè habeat effectum malum, & non nisi indirectè, maloque illo effectum mediante, effectum bonum, causam illam ponere non liceat ex intentione effectus boni: quia non sunt facienda mala ut eveniant bona, v. g. non licet mentiri ad salvandam vitam patris, nec abortum procurare ad impediendam infamiam, vel occisionem puellæ ex fornicatione gravidæ. 2.º. Etiamsi causa æquè directè & immediatè habeat effectum bonum, quàm malum; si tamen nulla sit comparatio bonitatis unius effectus, cum malitia alterius effectus, sed malitia huius longe superet bonitatem illius, talem causam ponere non licet, v. g. incendere locum, ubi æquè directè exurendus est homo & lupus; sumere potionem æquè directè causaturam abortum fœtus animati, quàm expulsionem febris, &c. 3.º. Tamen causa illa æquè directè habeat effectum bonum quàm malum, & bonitas unius effectus, non sit minor, imò major quàm malitia alterius; si tamen causa illa ex se mala sit, adeoque prohibita, causam illam ponere non licet ex intentione effectus boni. Neque enim tibi privatâ autoritate licita est projectio tui in ignem, vel puteum, unde emergere nequeas, ad baptizandum puerum, aliàs sine baptismo moriturum, vel ad salvandum virginis florem, &c. Cum enim projectio illa sit simpliciter occisio, à Deo vetita per præceptum, *Non occides*, sine divina autoritate numquam licet, juxta doctrinam Sanctorum, qui ne quidem sanctas exculant mulieres, quæ, suam aliter pudicitiam salvare non valentes, sese in flumen projecerunt, ut inavores effugerent, nisi quia id fecerunt per latentem sancti Spiritus inspirationem. Non aliter quoque Samsonem excusat Augustinus, in eo quod se cum Sarrapis Philistinorum, concussis columnis, ruinâ domus oppressit.*

Hinc solvitur famosa quæstio, an licita sit projectio pueri (aliàs sine baptismo morituri) in puteum (unde emergere nequeat) non ad finem occidendi, sed ad finem baptizandi ip-

- fum? Affirmant quidam Neoterici, dicentes, non esse cur hic non procedat ratio Angelici Doctoris n. 66. allegata, sicut procedit in casu Principis, obsessam turrin hostilem dejectionis, ex cujus dejectione licet æquè directè innocentium occisio sequatur, quam hostium, Princeps non censetur intendere occisionem innocentium, sed hostium dumtaxat.
- 68 Negandum tamen cum communi omnium ferè Doctorum sententia, id esse licitum: quia projectio illa est infantis occisio, quæ privatâ autoritate ex se mala est, à Deoque prohibita. Nec ipsi comparanda est illa turris dejectio, utpote facta publicâ autoritate Principis justè bellantis, ut supponitur. Ex justo quippe bello (quod ob commune bonum, licitum esse constat ex sacris Litteris) sequi nata sunt incommoda ista.
- 69 Et ut ista disparitas inter dejectionem illam turris, autoritate Principis justè bellantis, & projectionem pueri, privatâ factam autoritate, plenè non satisfaceret, spectatâ ratione purè humanâ; satisfacere debet, spectatâ autoritate Sanctorum, omniumque penè Theologorum, cujus major in Theologicis habenda est ratio, quam rationis purè humanæ. Et maximè in præsentî difficultate, in qua ratio humana coangustatur, propter oppositas paritates, quarum una probat projectionem illam pueri tam licitam esse, quam dictam turris dejectionem; altera ex aduerso probat eam haud magis esse licitam, quam projectionem sui in puteum ad puerum baptizandum; quam ex doctrina Sanctorum ostendimus illicitam esse. Neque hinc inde exitum facilè inventura est ratio purè humana, ut vel hinc Theologus discat, perplexos casus solâ ratione purè humanâ facilè non decidendos; sed vel iudicium suspendendum, vel ferendum secundum autoritatem potiùs, quam secundum humanam rationem.
- 70 *Regula octava:* De effectibus malis actionem nostram consequentibus, non primo vel secundo modo, sed tertio ex tribus n. 57. enarratis, scilicet ex hominum infirmitate vel ignorantia, pariter philosophandum, ac de illis qui sequuntur per se, ex naturali conditione actionis nostræ. Unde quia effectus mali actionem nostram consequentes ex naturali conditione ipsius, nobis indirectè voluntarij censentur, dum formido mali, quod inde natum est sequi, plus mouere nos debet ad eam præmittendam, quam spes boni ad eam ponendam: idem dicendum de effectibus actionem nostram consequentibus ex hominum infirmitate. Quia ferè tantum cavere debemus effectus malos actionem nostram consequi solitos ex communi hominum infirmitate, quam consequi solitos per se ex naturali actionis conditione. Ob sacra eloquia tam vehementer inculcantia cavendum scandalum pusillorum, pœnalque gravissimas comminantia iis per quos ejusmodi scandalum venit, Matth. 18. v. 6. Rom. 14. v. 15. & seqq. 1. Cor. 8. v. 11. &

seqq. Gravissimè namque jubemur alienis infirmitatibus compati, & alter alterius onera portare, in tantum ut Galat. 6. Apostolus dicat: *Alter alterius onera portate, & sic adimplebitis legem Christi.*

Regula nona: Ad hoc ut mali effectus actionem nostram consequentes ex sola aliorum malitia, nobis non censentur indirectè voluntarij, sed merè permisi, sufficit rationabilis causa eam non præmittendi, tamen si bonitas ipsius minor sit malitiâ effectus taliter consequentis. Miserrima quippe foret humana conditio, si à rationabilibus actionibus prohibere nos deberet aliena malitia, quâ laqueum sibi perditionis quispiam nectit ex actione nostra bona; ideòque abstinere nos oporteret à vino, quia bonum vinum nostrum malitia alterius converteret in venenum suum. Hoc enim ad scandalum pertinet, non datum, sed acceptum, seu pharisaicum, quod contemendum Dominus docet Matth. 15. ut S. Thomas ait 2. 2. q. 43. a. 7. quia scilicet Discipulis dicentibus: *Scis, quia Pharisei, audito verbo hoc, scandalizantur?* Christus ibi respondet: *Sinite illos, ceci sunt.* Quasi diceret ejusmodi scandalum pro nihilo habendum.

Ex qua Salvatoris doctrina S. Franciscus Salesius Introd. p. 4. c. 1. ostendit, devotam animam moveri non debere obloquii censurique filiorum hujus sæculi. Et S. Thomas 2. 2. q. 43. a. 7. docet propter scandalum pharisaicum præmittenda non esse spiritualia bona, etiam ad salutem non necessaria, quæ alii, scandala concitando, volunt impedire. Et D. Gregorius 31. Moral. 28. dicit, quod *quidam, dum temporalia nobis rapiunt, sunt tolerandi: quidam verò aquirat servatâ prohibendi, non solâ curâ, ne nostra subtrahantur, sed ne, rapientes non sua, semetipsos perdant.* Et D. Bernardus epist. 78. c. 10. *Cum carpantur vitia, & inde scandalum oritur, ipse sibi scandali causa est, qui fecit quod argui debeat, non ille qui arguit. Quia melius est ut scandalum oriatur, quam veritas relinquatur.* Quod & D. Gregorius dicit Homil. 7. in Ezech. Et D. Thomas 3. p. q. 42. a. 2. ad 1. *Homo sic debet esse sine offensione omnibus, ut nulli det de suo facto, vel dicto, minus recto, occasionem ruinæ; sed cum de veritate scandalum oritur, magis est sustinendum scandalum, quam veritas relinquatur.*

Hinc honesta puella non ideò domi manere compellitur, quia ab aliquo juvene perditè amatur: si enim ex intuitu ipsius juvenis ille sibi sumat occasionem spiritualis ruinæ, malitiæ suæ debet imputare, ob quam justum non est, honestam puellam ad domesticum veluti carcerem obligare; quin ipsa potiùs Apostolicum illud usurpare potest: *Non enim serviunt subjectus est frater vel soror in hujusmodi.*

Nec mutuo indigens, dum illud ab alio accipere non potest, accipere prohibetur ab eo, qui cognoscitur non daturus, nisi sub usura; quia, ut ait S. Thomas 2. 2. q. 78. a. 4. ad 2. *ille qui accipit pecuniam mutuo, sub usuris, non dat*

dat occasionem usurario usuras accipiendi, sed mutandi. Ipse autem usurarius sumit occasionem peccandi ex malitia cordis sui. Unde scandalum passivum ex parte sua est, non autem activum ex parte petentis mutuum. Nec tamen propter huiusmodi scandalum passivum debet alius a mutuo petendo desistere, si indigeat: quia huiusmodi scandalum passivum non provenit ex infirmitate vel ignorantia, sed ex malitia. Quæ Angelica ratio probat, juramentum, pro contractuum firmitate, ab eo etiam licet exigi posse, qui scitur verum juratus per falsos deos, prout idem Angelicus Doctor dicit ibidem in corp. post S. Augustinum epist. 154. ad Publicolam.

75 *Regula decima*: Causa rationabilis requiritur, non pratermittendi actionem, ex qua effectus malus ex aliena malitia secutus prævidetur, ut non censeatur tibi indirectè voluntarius. Si ne iusta namque utilitate vel necessitate id facere, ex quo proximus dignoscitur accepturus occasionem spiritualis ruinæ suæ, est ipsum tentare, saltem interpretativè. Quia, ut S. Thomas ait 2. 2. q. 79. a. 1. *interpretativè quis tenet, quando scilicet, etsi hoc non intendat, ut experimentum sumat, id tamen agit, vel dicit, quod ad nihil aliud videtur ordinabile, nisi ad experimentum sumendum. Et ideo interpretativè Deum tenet, qui, etsi hoc non intendat experimentum de Deo sumere, aliquid tamen petit vel facit, ad nihil aliud utile, nisi ad probandam Dei potestatem, vel bonitatem, vel cognitionem: sicut si equum quis currere faciat absque aliqua utilitate, hoc nihil aliud esse videtur, quam experimentum sumere de equi velocitate. Et idem est in omnibus aliis rebus.* Absque utilitate ergo facere aliquid, cum pravis periculo, quod proximus ex sua malitia inde ruat in peccatum, nihil aliud esse videtur, nisi experimentum sumere de malitia proximi, ut perspicuum est Angelicam doctrinam applicanti.

76 Et allata regulæ veritas illustratur exemplis, imprimis ex conditione, quam S. Thomas postulat, ad licitam petitionem mutui, ab eo qui daturus cognoscitur sub usuris: si videlicet indigeat; adeoque postulat ut petitio fiat propter aliquod bonum, utile, vel necessarium, ut S. Doctor ibidem in corpore dicit. Deinde secundum Augustinum Epist. 154. & serm. 28. de verb. Apost. personæ privatae illicita est petitio iuramenti, ab eo qui cognoscitur pejeraturus. Quod & docet S. Thomas ibidem q. 98. a. 4. addens tamen id licitum personæ publicæ, quæ ex necessitate officii, pro alio iuramentum exigit. Cur (amabo!) potius isti quam illi licitum est? nisi quia persona publica iustam ad id rationem habet, ut videlicet satisfaciat officio suo, satisfaciendo parti id postulanti secundum ordinem iuris: privata vero persona nullam ad id iustam rationem habet, cum perjurium non sit ipsi profuturum, sed futurum potius, uti suo loco ostenditur. Iusta ergo ratio, pro similibus exigitur, juxta SS. Doctores.

77 *Regula undecima*: Ut mihi tamquam inter-

pretativè volenti, non imputetur effectus malus ex aliena malitia ad actionem meam secutus, in grave detrimentum spirituale vel temporale tertii innocentis, vel infirmi, non sufficit causa quæcumque rationabilis; sed tanto major causa requiritur, quanto gravius detrimentum ipsi prævidetur secuturum. Quia cum detrimentum istud isti tertio secuturum videatur ex ipsius malitia, servanda est regula quarta & quinta: Ad tradendum proinde tyranno innocentem, quem noscitur occisurus, gravissima requiritur causa, ut quoddam excidium & vastitatem alias illaturus sit civitati.

Regula duodecima: Quando in regulis superioribus dictum est, iustam causam requiri & sufficere, ad hoc ut effectus malus ex actione nostra consequens, nobis indirectè voluntarius non censeatur, id intelligendum est de causa iusta hæc & nunc inducente voluntatem ad agendum: si enim voluntas ad agendum inducta non fuerit per causam illam, licet non deficientem, sed per aliam insufficientem, iusta illa causa non excusabit agentem, nec impediet, ne effectus malus ipsi impuretur, velut indirectè voluntarius.

Paret primò, in Principe bellum indicente, qui licet iustam ad id habeat causam, si tamen illa non utatur, velut causâ verè ipsum moventem, sed tamquam prætextu & velamine dumtaxat; vera autem causâ, quâ hæc & nunc movetur ad bellum indicendum, sit libido dominandi, seu regni limites extendendi, ipsi velut indirectè voluntaria imputabuntur, quæcumque mala ex bello consequentur. Quia licet iustam habuerit causam indicendi bellum, moraliter ipsum non magis movit, ac si nullam habuisset, nec reverâ causam habuit moraliter moventem, nisi ambitionem suam, ob quam mala illa contempsit.

Propterea Bellarminus l. 3. de Laicis c. 15. 80 sapienter monet, graviter peccare tam Reges quam milites, qui ad bellandum, hæc & nunc solum moventur, ut noceant alicui, vel ut dilatent fines imperii sui, vel ut bellicam exercent fortitudinem, vel alia de causâ, quam ob commune bonum, etiam si autoritas legitima, & causa iusta reverâ non desint: quia iusta causâ, quâ hæc & nunc moraliter non influit in opus, perinde se habet, ac si non adesset. Non magis ergo abstergit malitiam operis, sine iusta causâ positi, quam si non adesset.

Propterea etiam S. Thomas 2. 2. q. 40. a. 1. 81 ad iustitiam belli, cum S. Augustino, non solum requirit Principis autoritatem, & iustam causam, sed rectam etiam intentionem. Quam profectò non facit finis bonus, v. g. promovendi boni communis, vel removendi mali communis, nisi finis iste hæc & nunc finalizet, id est, hæc & nunc moveat & inducat voluntatem, ut propter finem illum faciat quod facit.

Paret secundò à simili in usu conjugii: quia, ut docet S. Thomas supplem. q. 49. a. 6. licet quis non utatur nisi conjuge, si tamen delectatio

quæratul ultra honestatem matrimonii, ut scilicet aliquis in conjugè non attendat quòd conjux est, sed solum quòd mulier, paratus idem facere cura ea, si non esset conjux, est peccatum mortale. Quia scilicet jus matrimoniale dum non attenditur, nec est vera causa operis, non purgat malitiam, quæ in defectu talis juris adest.

83 Patet 3°. in pluralitate Beneficiorum, de qua posteaquam S. Thomas quodlib. 9. a. 15. docuit, polygamiam Beneficiorum illis actionibus annumerandam, quæ cum, absolute spectatæ, deformitatem aliquam & irregularitatem contineant, abstergi tamen possit deformitas illa per particulares circumstantias occurrentes: addit, quòd occurrentibus illis circumstantiis cum bona intentione, nullum peccatum sit, habere plures Præbendas. Si tamen esset intentio cupiditatis vel ambitionis, purgari non posse deformitates, quas simpliciter continet pluralitas Beneficiorum, sed magis augeti, qualescumque demùm circumstantiæ occurrant.

84 Patet denique 4°. in simonia, de qua rursus idem S. Doctor 2. 2. q. 100. a. 5. ad 3. postquam docuit simoniam esse, si quis in Beneficiorum collatione principaliter intenderit munus à lingua, addit: *Videtur autem ad hoc principaliter intendere, qui preces pro indigno porrectas exaudit; unde ipsum factum est simoniacum. Si autem preces pro digno porrigantur, ipsum factum non est simoniacum: quia subest debita causa, ex qua illi pro quo preces porriguntur, spirituale aliquid porrigatur. Tamen potest esse simonia in intentione, si non attendatur ad dignitatem persone, sed ad favorem humanum.*

85 Ex his habes, quid sentiendum de litigiis & quibuscumque actionibus, quarum malitia non purgatur, nisi per magna bona, quibus compensentur mala, quæ ex eis consequuntur. Nisi enim bona illa in generali vel speciali intendantur, actiones illæ contrahent malitiam omnem, quæ ipsas depravasset, si justa eas exercendi causa defuisset.

CAPUT VII.

Ex allatis exemplis maximi momenti derivantur consuetudines.

86 Collige primò, non subsistere quod Neoterici quidam aiunt: Effectum malum, solum voluntarium indirectè, sive in causa, solum esse culpabilem in causa, nec magis culpabilem, quam culpabilis sit causa. Atque adeò pollutionem, in causa prævisam, in eaque sola, non in se voluntariam, solum esse venialiter malam, si causa, in genere Luxuriæ, de se solum sit venialis. Contrarium quippe perspicuum videtur. 1°. Ex eo quòd effectus malus quatenus indirectè voluntarius, culpabilis sit ratione voluntarii indirecti; non ergo ratione solius causæ, utpote directè voluntariæ. 2°. Ex eo quòd ipsa causa propter ta-

lem effectum non raro culpabilis sit, cum aliàs culpabilis non esset, utpote propter talem effectum vitanda, quæ aliàs foret permissa. A multis quippe licitis abstinere tenemur, ad vitandum scandalum pusillorum. 3°. Ex eo quòd causa, aliàs licita, vel saltem venialiter illicita, sæpè reddatur mortifera, propter effectum mortiferum, ut comestio cibi, aliàs liciti, vel animi aut corporis perturbatio, aliàs nonnisi venialis, propter abortum in muliere gravida, cujus inde prævidet periculum. 4°. Ex eo quòd varii tactus impudici, quos conjugati inter se faciunt causâ solius voluptatis, ex communi sententia Doctorum sint mortale peccatum, si pollutio inde prævideatur secutura; tamen aliàs non forent nisi peccatum veniale, nec pollutio sit ab ipsis per se, sive in se intenta.

Collige 2°. prægnantibus incumbere matrem & specialem obligationem cavendi à perturbationibus animæ & corporis, quæ periculum creare possunt abortus, ob periculum summi mali, sive damnationis æternæ, quod ex abortu consequitur animato foetu.

Collige 3°. majorem commoditatem hujus, vel illius situs corporis in lecto, non sufficere ad hoc, ut pollutio, ex tali situ consecuta, non censetur interpretativè voluntaria, dum alio situ, absque magna difficultate, quis dormire potest. Quia foeditas pollutionis plus movere debet ad situm illum dimitendum, quam major præcisè commoditas ad eum admitendum. Ob consimilem rationem nocturna etiam pollutio videtur indirectè voluntaria homini illi, qui, sæpius expertus se eà foedari, dum vesperi vescitur certo genere cibi, non abstinere, cum facile possit, nec sit ipsi necessarius, vel utilis, sed voluptuosus dumtaxat.

Collige 4°. puellis & feminis indirectè voluntaria esse scandala, in quæ pusilli ex humana fragilitate labuntur, ex intuitu nuditatis, vel immoderati ornatus earum, quo & naturalem venustatem nimium exponunt, & extraneam superaddunt. Quia nullam ad id causam habent sufficientem, quæ compenset scandala illa pusillorum, quæ prudenter timere debent; cum non ignorent, magnam, in hoc corruptæ naturæ statu, pronitatem hominum, maxime juvenum, ad lasciviam. Ut quid igitur pronitatem illam, ex se satis magnam, suis illis illecebris tentant & irritant? cum non ignorent, sed in dies experiantur, pusillos homines, non esse satis fortes, ut avertant oculos, ne videant expositam sibi vanitatem ipsarum (quia scilicet sensus ipsorum vehementer tentatur ad conspiciendum, tangendum, &c. objecta, in quibus plurimam inveniunt satisfactionem); nisi verò oculos avertant (quod ne ipsi quidem pii, & ad perfectionem aspirantes, sine magna faciunt mortificatione) in magno lapsus periculo versantur. Suam itaque vanitatem adinventiciamque & naturalem venustatem, vel etiam nuditatem nimium exponendo, verè